П Р О Г Р А М Р А Д А
Ј У НАРОДНА БИБЛИОТЕКА ДОБОЈ
за 2027. годину

Добој, септембар 2026.

С А Д Р Ж А Ј

1. УВОД 3

2. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О БИБЛИОТЕЦИ 4

3. ПРАВНИ ОКВИР ЗА ОБАВЉАЊЕ ДЈЕЛАТНОСТИ …..... 4

4. ОРГАНИЗАЦИЈА БИБЛИОТЕКЕ …….. 5

5. ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ 6

5.1. Побољшање услова рада 6

5.2. Набавка библиотечке грађе 6

5.3. Обрада библиотечке грађе 7

5.4. Дигитализација библиотечке грађе …..... 8

5.5. Коришћење библиотечке грађе 8

5.6. Матични послови 9

5.7. Посебне збирке – Завичајна збирка, Збирка старе и ријетке књиге 11

5.8. Издавачка дјелатност 13

5.9. Културно-просвјетна дјелатност 13

5.10. Стручно усавршавање запослених 14

6. ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН …….. 14

6.1. Финансирање из Буџета града Добоја …….. 14

6.2. Финансирање из Буџета Града Добоја ……. 16

7. ЗАКЉУЧАК 16

На основу члана 70, а у вези са члановима 33. и 37. Закона о библиотечко-информационој дјелатности дјелатности („Службени гласник Републике Српске“, број 44/16, 62/18 и 59/26), члана 41. Статута Народне библиотеке Добој, број 262/09 и члана 25. Пословника о раду Управног одбора Народне библиотеке Добој, број 01/2-1/23, Управни одбор Народне библиотеке Добој, на приједлог директора Библиотеке, на сједници одржаној 3.9.2026. године, доноси

П Р О Г Р А М Р А Д А

Јавне установе Народна библиотека Добој
за 2027. годину

1. УВОД

Програм рада Јавне установе Народна библиотека Добој (у даљем тексту Библиотека) садржи активности које се планирају реализовати у току 2027. године.

Чланом 70, став 3. Закона о библиотечко-информационој дјелатности, прописано је да Библиотеке подносе оснивачу приједлог годишњег програма рада најкасније до краја септембра текуће године за наредну годину. С обзиром на чињеницу да се јавне библиотеке у Републици Српској финансирају из буџета Републике Српске (средства за бруто плате радника и друга примања на основу радног односа утврђена законским прописима којим се дефинишу плате запослених у области културе те посебног колективног уговора, средства за куповину библиотечке грађе, финансирање програмских активности и инвестирање у нове намјенске објекте за обављање библиотечке дјелатности, као и у значајније адаптације постојећих објеката) и буџета локалних заједница као оснивача (средства за материјалне и режијске трошкове, текуће и инвестиционо одржавање), Програм рада Библиотеке доставља се Министарству просвјете и културе у Влади Републике Српске и Граду Добоју, који је оснивач Библиотеке.

Како би се задовољиле потребе једне и друге стране, Програм рада израђен је на основу:

- ✓ Закона о библиотечко-информационој дјелатности Републике Српске *(„Службени гласник Републике Српске“, број 44/16, 62/18 и 59/26)* и подзаконских аката у библиотечкој дјелатности,
- ✓ Закона о платама запослених у области културе Републике Српске *(„Службени гласник Републике Српске“, број 11/19, 105/19, 49/21, 119/21, 68/22, 132/22, 112/23, 110/24, 28/25, 114/25, 27/26 и 67/26),*
- ✓ Упутства Министарства просвјете и културе у Влади Републике Српске за израду годишњег плана и програма рада, те извјештаја о раду Библиотеке, број 07.030/052-3292/12 од 17.07.2012. године,
- ✓ Упутства о изгледу и садржају програма рада и извјештаја о раду буџетских корисника чији је оснивач општина (сада град) Добој.

Приликом његове израде, водило се рачуна о законом предвиђеним функцијама Библиотеке и расположивим финансијским средствима, планираним у Буџету Републике Српске и Буџету Града Добоја.

2. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О БИБЛИОТЕЦИ

Градска библиотека у Добоју почела је са радом 9. маја 1946. године. У самом почетку, тадашњи књижни фонд није могао масовније да привуче читаоце у Библиотеку. Временом се њена активност развијала пратећи друштвени и економски развој општине, регије и шире.

Рјешењем Републичког комитета за образовање, науку, културу и физичку културу Социјалистичке Републике Босне и Херцеговине, број UP-I-02-620-13 од 17. новембра 1988. године, библиотека у Добоју проглашена је матичном библиотеком чије је подручје матичности обухватало сљедеће општине: Добој, Босански Брод, Дервента, Тешањ, Теслић, Маглај, Завидовићи, Жепче, Босански Шамац, Модрича и Оџак. Доношењем првог Закона о библиотечкој дјелатности Републике Српске, 31. децембра 1993. године, задржала је матичну функцију на подручју општина: Добој, Дервента, Брод, Модрича, Теслић, Шамац, Вукосавље и Петрово. Формирањем општине Станари, 2014. године, и ова општина постаје дио матичног подручја Народне библиотеке Добој.

Одлуком Скупштине општине Добој број 01-012-2-13-11/94, од 2.11.1994. године, основана је Народна библиотека Добој, као самостална установа са својством правног лица и имовином у државној својини.

Основна дјелатност Библиотеке обухвата набавку и обраду библиотечке грађе, њен смјештај, чување и уступање на коришћење, израду каталога библиотечке грађе, вођење библиотечке статистике, обављање матичних послова, организовање завичајне збирке, организовање културних манифестација и друге стручне послове прописане Законом о библиотечко-информационој дјелатности и ближе уређене подзаконским актима. Поред тога, Библиотека има развијену и издавачку дјелатност.

У Библиотеци су запослена 22 радника, од којих је њих 21 запослено на неодређено вријеме, док је једна радница ангажована на одређено вријеме (до повратка раднице са породиљског одсуства). Њих четрнаест је са високом и осам са средњом стручном спремом. Осамнаест радника обавља стручне послове у библиотечко-информационој дјелатности, док опште послове обављају четири радника и то: директор, портир и два хигијеничара. Сви стручни радници, који су испунили прописане услове, положили су стручни испит у библиотечко-информационој дјелатности и стекли основна стручна звања: библиотекар и књижничар.

У складу са одредбама Правилника о врстама, условима и поступку стицања виших стручних звања у библиотечко-информационој дјелатности, шест стручних радника је стекло виша стручна звања, од чега пет звање библиотекар савјетник и један звање виши библиотекар.

Дужност директора Народне библиотеке Добој у 2026. години обављала је Лидија Жарић, предсједник Управног одбора била је Даница Херибан Благојевић, док су Мирјана Ракић и Небојша Мићић обављали дужност чланова Управног одбора.

3. ПРАВНИ ОКВИР ЗА ОБАВЉАЊЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

Дјелатност Јавне установе Народна библиотека Добој, која има статус народне и матичне библиотеке, уређена је Законом о библиотечко-информационој дјелатности Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 44/16, 62/18 и 59/26) и низом подзаконских аката којима су ближе уређени поједини сегменти дјелатности:

- ✓ Правилник о стандардима и нормативима у библиотечко-информационој дјелатности („Службени гласник Републике Српске“, број 10/20),
- ✓ Правилник о плану и програму полагања стручних испита радника запослених у библиотечко-информационој дјелатности („Службени гласник Републике Српске“, број 66/17),

- ✓ Правилник о поступку утврђивања испуњености услова за оснивање библиотека („Службени гласник Републике Српске“, број 39/17),
- ✓ Правилник о начину и поступку заштите библиотечко-информационе грађе („Службени гласник Републике Српске“, број 6/17),
- ✓ Правилник о поступку инвентарисања, обради, ревизији и отпису библиотечко-информационе грађе и извора и вођењу евиденције о библиотечко - информационој грађи и изворима („Службени гласник Републике Српске“, број 6/17),
- ✓ Правилник о обављању надзора над стручним радом библиотека („Службени гласник Републике Српске“, број 6/17),
- ✓ Правилник о врсти стручних послова у библиотечко-информационој дјелатности („Службени гласник Републике Српске“, број 21/17),
- ✓ Правилник о врстама, условима и поступку стицања виших стручних звања у библиотечко-информационој дјелатности („Службени гласник Републике Српске“, број 49/17),
- ✓ Правилник о начину дигитализације библиотечко-информационе грађе и извора („Службени гласник Републике Српске“, број 26/17).

Поред Закона о библиотечко-информационој дјелатности Републике Српске и подзаконских аката прописаних чланом 77. наведеног закона, стручни послови у библиотечко-информационој дјелатности ближе су уређени и методским упутствима, које је, на основу овлашћења датих у члану 49, став 1, тачка 11. наведеног закона, на препоруку Библиотечког савјета Републике Српске, израдила Народна и универзитетска библиотека Републике Српске.

Такође, дјелатност Народне библиотеке Добој уређена је и прописима који се односе на друге области, али појединим одредбама дотичу библиотечко-информациону дјелатност (Закон о систему јавних служби, Закон о локалној самоуправи, Закон о културним добрима и сл), те Статутом и другим нормативним актима Библиотеке.

4. ОРГАНИЗАЦИЈА БИБЛИОТЕКЕ

Унутрашња организација Народне библиотеке Добој прописана је одредбама Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста јавне установе Народна библиотека Добој. Утврђена је полазећи од њених основних функција утврђених одредбама Закона о библиотечко-информационој дјелатности, Закона о културним добрима и подзаконских аката, а у складу с минимумом домаћих и међународних стандарда за народне библиотеке.

Основне организационе јединице Библиотеке су:

1. Информативно-позајмна служба,
2. Матична и развојна служба,
3. Служба за опште и заједничке послове,
4. Одјељење за обраду библиотечке грађе,
5. Одјељење за рачуноводствено-финансијске послове,
6. Одјељење за програме из културе, протокол, маркетинг и односе са јавношћу,
7. Самосталне организационе јединице:
   7.1. Сектор рачунарског система и информационих технологија,
   7.2. Сектор Завичајне збирке и заштите културних добара,

7.3. Сектор за издавачко-штампарске послове,
7.4. Сектор за периодику, референсну збирку и обавезни примјерак.

5. ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ

У складу са одредбама Закона о библиотечко-информационој дјелатности и подзаконским актима, Библиотека у 2027. години планира предузети сљедеће активности:

- ✓ побољшање услова рада,
- ✓ набавка библиотечке грађе,
- ✓ обрада библиотечке грађе,
- ✓ дигитализација библиотечке грађе,
- ✓ уступање библиотечке грађе на коришћење,
- ✓ реализација матичних функција,
- ✓ развој посебних збирки - Завичајне збирке и Збирке старе и ријетке књиге,
- ✓ издавачка дјелатност,
- ✓ културно-просвјетна дјелатност,
- ✓ стручно усавршавање запослених.

5.1. Побољшање услова рада

Као и остали објекти у граду Добоју, и Библиотека је претрпјела велику штету током мајске поплаве 2014. године како на ионако дотрајалом објекту тако и на опреми и библиотечком фонду. Захваљујући донацији Републике Француске и других донатора, те уз активно учешће и подршку локалне заједнице, зграда Народне библиотеке Добој је санирана, обновљена и надограђена, чиме су корисници библиотечких услуга добили далеко боље услове за боравак у Библиотеци и квалитетније услуге, радници боље услове за рад, а наша локална заједница један репрезентативан објекат културе. Такође, набављена је потребна опрема и дјелимично обновљен књижни фонд.

У 2027. години планирамо набавку дијела недостајуће опреме и намјештаја, а у циљу стварања још повољнијих услова за боравак корисника библиотечких услуга и рад стручних библиотечких радника.

Због повећања броја јединица библиотечке грађе појавио се проблем њеног адекватног смјештаја и заштите. Зато је потребно, у наредном периоду, покушати обезбиједити, уз помоћ локалне заједнице, одговарајући простор у који би се одлагала библиотечка грађа која постоји у већем броју примјерака као и библиотечка грађа за којом тренутно не постоји интересовање корисника. Наравно, мора се радити о условном простору, који ће омогућити смјештај грађе у складу са прописима и њену заштиту у складу са Правилником о начину и поступку заштите библиотечке грађе. Обезбјеђивање просторних капацитета представља предуслов за квалитетнији рад и повећање броја корисника, за увођење нових услуга, али и усклађеност са стандардима о пословању, које предвиђају законска акта.

5 .2. Набавка библиотечке грађе

Набавка библиотечке грађе у 2027. години, вршиће се на основу увида у стање библиотечко-информационе грађе и извора, с једне и исказаних потреба корисника библиотечких услуга, са друге стране.

Одредбама Закона о библиотечко-информационој дјелатности и подзаконским актима, прописани су сљедећи начини набавке: куповина, донације, размјена и обавезан примјерак.

Када су у питању донације, и у наредној години планирамо прибавити одређени број јединица библиотечке грађе на овај начин. Проблем код донација јесте чињеница да се не може утицати на структуру набавке, те се добијају и публикације које су физички дотрајале као и публикације које више нису актуелне. Због тога, а не потцјењујући остале начине набавке библиотечке грађе, у наредном периоду приоритет морамо дати куповини као начину набавке библиотечке грађе, јер се само на тај начин може профилисати фонд Библиотеке у складу са потребама и захтјевима корисника библиотечких услуга. Имајући увиду наведено, у 2027. години планирамо значајнију куповину монографских публикација, за коју је потребно, у складу са одредбама Закона о библиотечко-информационој дјелатности обезбиједити средства у буџету Републике Српске.

У 2027. години, планирамо и значајнију набавку путем обавезног примјерка, који се дистрибуира посредством Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске. На овај начин се значајно обнавља фонд библиотечке грађе и то актуелним издањима.

Поред монографских публикација, у наредној години планира се и набавка десет наслова серијских публикација (часописи из области библиотекарства и других стручних области, дневне и недјељне новине, Службени гласници града Добоја и Републике Српске).

Библиотечка грађа за коју корисници покажу интересовање, а коју Библиотека не посједује, обезбиједиће се из других библиотека у земљи и иностранству посредством међубиблиотечке позајмице.

5.3. Обрада библиотечке грађе

Одјељење за обраду библиотечке грађе у 2027. години планира реализовати сљедеће активности:

- ✓ физичка обрада и евиденција грађе,
- ✓ класификација библиотечке грађе,
- ✓ каталогизација библиотечке грађе,
- ✓ аутоматизована обрада библиотечке грађе,
- ✓ редакција каталога и друге стручни послови.

Комплетна књижна грађа која се набави у 2027. години биће инвентарисана и стручно обрађена на основу Правилника о поступку инвентарисања, обради, ревизији и отпису библиотечко-информационе грађе и извора и вођења евиденције о библиотечко-информационој грађи и изворима („Службени гласник Републике Српске“, број 6/17), те правовремено прослијеђена у Информативно-позајмну службу.

Обрада библиотечке грађе, врши се примјеном програма за аутоматизацију библиотечког пословања “Публико 2004“ и програма узајамне каталогизације COBISS.RS.

С обзиром на то да се програм “Публико 2004” користи од 2004. године, његовом примјеном, у складу са прописима, израђен је квалитетан електронски каталог (алфабетски, предметни и стручни) са могућношћу претраге по неколико критерија, књиге инвентара у електронском облику (које се на крају године одштампају, овјере и увежу), омогућена аутоматизована циркулација библиотечке грађе (издавање и враћање), те обезбијеђена ажурна библиотечка статистика.

Као и остале матичне библиотеке у Републици Српској, и наша библиотека је у 2014. години приступила пуноправном чланству у библиотечко-информационом систему COBISS.RS, чиме је стекла могућност да: активно учествује у систему узајамне каталогизације COBISS.RS, коришћење базе података COBIB.RS, коришћење

програмске опреме COBIS за аутоматизацију библиотечких функција, те коришћење услуга ВИБРС центра. У 2027. години наставиће се активности на наведеним пословима.

5.4. Дигитализација библиотечке грађе

Пратећи технолошке трендове у библиотечкој дјелатности, Народна библиотека Добој започела је процес дигитализације библиотечке грађе. Набављена је неопходна опрема и почеле активности дигитализације библиотечке грађе са циљем да се:

- ✓ Обезбиједи чување библиотечке грађе у дигиталном облику – библиотечка грађа у конвенционалном (папирном) облику подложна је пропадању у дужем временском периоду како приликом чувања тако и њеног коришћења.
- ✓ Олакшава се коришћење библиотечке грађе и повећава њена доступност ширем кругу корисника, према претходно дефинисаним правилима - „претварањем“ библиотечке грађе у дигитални облик, корисници библиотечке грађе добијају могућност њеног бржег и лакшег претраживања и проналажења потребних информација, те се повећава њена доступност путем друштвених мрежа.

Овај процес је нарочито битан за библиотечку грађу која због својих карактеристика (стара и ријетка грађа, грађа завичајног карактера и сл) није у отвореном приступу читаоцима, односно која се може користити само у просторијама библиотеке и уз присуство стручних библиотечких радника.

И у наредној години планирамо наставити са наведеним активностима, строго водећи рачуна о ауторским правима која евентуално могу постојати на материјалима који ће бити дигитализовани.

5.5. Коришћење библиотечке грађе

Корисници библиотечких услуга ће, и у 2027. години имати на располагању библиотечку грађу у оквиру Информативно-позајмне службе, Сектора Завичајне збирке и заштите културних добара, те Сектора за периодику, референсну збирку и обавезни примјерак. Библиотечка грађа из Завичајне збирке и Сектора за периодику, референсну збирку и обавезан примјерак се, због своје вриједности и ограниченог броја примјерака, може користити само у просторијама Библиотеке. Услови и начин пружања услуга корисницима библиотечких услуга, прописани су Правилником о условима и начину коришћења библиотечке грађе.

У оквиру **Одјељења за читаоце до 14 година,** читаоци ће имати на располагању лектиру за основну школу и друге наслове прилагођене њиховом узрасту. Поред тога, у оквиру наведеног одјељења, оформљен је савремено опремљен Кутак за дјецу, као радно-едукативни простор за одржавање разноврсних активности прилагођених њиховом узрасту:

- ✓ Програм за дјецу предшколског узраста под називом „Читај наглас“.
- ✓ Организовање колективних посјета Библиотеци дјеце предшколског и раног школског узраста.
- ✓ Програм добродошлице за ђаке прваке, под називом „Растимо заједно.
- ✓ Организовање „Часа лектире у Библиотеци“- тематско едукативне радионице за ученике основних школа, у складу са наставним планом и програмом и уз сарадњу са предметним наставницима.

Такође, планирају се и активности у циљу обиљежавању Међународног дана дјечије књиге, Дана Европе, Дјечије недјеље и других значајних датума.

Наведене активности припремиће и реализовати стручни радник у Одјељењу за програме из културе, протокол, маркетинг и односе са јавношћу, у сарадњи са радницима Одјељења за читаоце до 14 година. Наведено одјељење успостављено је

2017. године са задатком да се бави организовањем креативних програма за кориснике, који имају за циљ промоцију Народне библиотеке Добој и подстицање читања.

У оквиру **Одјељења за одрасле читаоце**, поред стандардних библиотечких услуга (издавање и враћање књига, стручне услуге при изради разних радова и слично), планирају се реализовати и сљедеће активности:

- ✓ Обиљежавање разних јубилеја везаних за најпознатије књижевнике и остале ствараоце, као и Међународни дан књиге, Дан Европе, Међународни дан писмености, Дан библиотекара итд, те организовање тематских и других изложби, промоција књига и књижевних вечери.
- ✓ Посјета другим библиотекама у Републици Српској и Србији, како бисмо стекли нова искуства, нове идеје и примјенили их у нашој библиотеци.
- ✓ Организовање „Часа лектире у Библиотеци“- тематско едукативне радионице за ученике средњих школа, у складу са наставним планом и програмом и уз сарадњу са предметним наставницима.
- ✓ Наставак постојеће и успостављање нових видова сарадње са школама, Музејом, Центром за културу и образовање, те посјета стручним скуповима који за циљ имају развој библиотечке струке.

Корисници библиотечких услуга, моћи ће користити **Читаоницу за периодику и Читаоницу за научни и студијски рад**. У Читаоници за периодику на располагању ће имати три наслова дневних новина, неколико петнаестодневних и мјесечних, те Службене гласнике града Добоја, Републике Српске и Босне и Херцеговине. У Читаоници за научни и студијски рад, корисницима ће бити на располагању радна мјеста опремљена савременим рачунарима.

Поред тога, у Библиотеци постоји и бежични интернет тако да корисници уколико имају било који свој уређај који подржава интернет конекцију могу да се служе интернетом. Услови коришћења интернета регулисани су Правилником о условима, правима и одговорностима приликом коришћења рачунара и интернета у Библиотеци. Библиотечка грађа за коју корисници покажу интересовање, а коју Библиотека не посједује, обезбиједиће се путем међубиблиотечке позајмице. Читаонице Библиотеке су климатизоване и пружају пријатне услове за боравак и рад.

Услуге Библиотеке доступне су корисницима од 7 до 20 часова радним даном, те од 7 до 14 часова суботом.

5.6. Матични послови

Матични послови у библиотечко-информационој дјелатности дефинисани су чланом 45. Закона о библиотечко-информационој дјелатности Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 44/18 и 62/18) и највећим дијелом уређени подзаконским актима, прописаним чланом 77. наведеног закона.

Полазећи од наведених прописа, у циљу остваривања јединственог и стручног обављања библиотечке дјелатности на подручју матичности, које обухвата подручје градова Добој и Дервента, те општина: Брод, Вукосавље, Модрича, Петрово, Теслић, Станари и Шамац, Матична и развојна служба Народне библиотеке Добој, у 2027. години планира реализацију сљедећих активности:

- ✓ **Вођење регистра библиотека матичног подручја** – у складу са одредбама члана 45, став 1, тачка 4. Закона о библиотечко-информационој дјелатности Републике Српске, Матична и развојна служба Народне библиотеке Добој успоставила је и води Регистар народних библиотека на подручју матичности. У наведени регистар су уписани основни подаци о библиотекама као и све релевантне промјене, о чему се ажурно обавјештава Матична служба Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске, која води Централни регистар народних библиотека Републике Српске.

У 2027. години, извршиће се ажурирање података уписаних у Регистар народних библиотека на подручју матичности (углавном података о лицима овлашћеним за заступање) на основу прописане документације, која ће бити достављена и Народној и универзитетској библиотеци Републике Српске за потребе ажурирања података уписаних у Централни регистар библиотека.

- ✓ **Вођење евиденције о школским библиотекама на подручју матичности -** у складу са одредбама члана 45, став 1, тачка 4. Закона о библиотечко-информационој дјелатности Републике Српске, Матична и развојна служба Народне библиотеке Добој успоставила је и води Евиденцију школских библиотека на подручју матичности. На наведеном подручју постоји 48 школа (33 основне и 15 средњих школа) и 44 школске библиотеке (двије средње школе немају библиотеке, док у два случаја двије средње школе имају заједничку библиотеку).

  У 2027. години, извршиће се ажурирање уписаних података о чему ће бити обавијештена Матична и развојна служба Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске.

- ✓ **Пружање стручне помоћи запосленим у библиотекама на подручју матичности** (народним, школским, високошколским, специјалним) на различите начине: путем телефона, електронске поште, непосредно у матичној библиотеци као и у библиотекама чијим радницима је потребна помоћ у стручном раду.

- ✓ **Редовни непосредни надзор над стручним радом у библиотекама на подручју матичности -** чланом 45, став 1, тачка 6. Закона о библиотечко-информационој дјелатности прописан је надзор над стручним радом библиотека као матична функција у библиотечко-информационој дјелатности. У вези с наведеним, Матична и развојна служба извршиће редовни непосредни надзор над стручним радом у свим народним библиотекама на подручју матичности, као и редовни непосредни надзор над стручним радом у школским библиотекама на подручју градова Добој и Дервента те општина: Модрича и Вукосавље.

- ✓ **Старање о усавршавању кадрова за обављање библиотечко-информационе дјелатности** – вршиће се путем обезбјеђивања информација, консултација и потребне стручне литературе радницима који се припремају за полагање стручног испита, те обезбјеђивања информација о одржавању стручних скупова, семинара и других манифестација едукативног карактера.

  Поред тога, у 2027. години биће организован годишњи семинар континуиране едукације школских библиотекара са подручја матичности Народне библиотеке Добој. У претходном периоду, семинари су били веома посјећени и резултирали су значајним напретком у раду школских библиотека, како у нивоу стручног рада тако и у статусу школских библиотека и запослених у њима.

- ✓ **Праћење и проучавање стања, потреба и услова рада у библиотекама –** вршиће се на основу података добијених непосредним надзором, али и посредно коришћењем извјештаја о раду библиотека на подручју матичности, статистичких података и других интерних и екстерних извора информација. Резултат наведених активности су документи Анализа рада народних библиотека на подручју матичности Народне библиотеке Добој и Анализа рада школских библиотека на подручју матичности Народне библиотеке Добој, који се достављају Матичној и развојној служби Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске.

- ✓ **Предлагање мјера за унапређивање библиотечке дјелатности и њихово спровођење** – након сагледавања стања, потреба и услова рада у библиотекама на подручју матичности непосредним надзором или посредно, анализом

извјештаја и друге документације, Матична и развојна служба дефинише одговарајуће мјере у циљу рјешавања идентификованих проблема и унапређивање дјелатности, налаже одређеним библиотекама њихово спровођење, те прати њихову реализацију и ефекте које производе. Наведене активности Матичне и развојне службе биће реализоване и у 2027. години.

- ✓ **Конкретизација правне заштите старе и ријетке књиге у библиотекама на подручју матичности -** поред осталих послова прописаних Законом о библиотечко-информационој дјелатности, Матична и развојна служба Народне библиотеке Добој ће, у сарадњи са сектором Завичајне збирке и заштите културних добара у 2027. години наставити са провођењем активности правне заштите старе и ријеке књиге у библиотекама матичности Народне библиотеке Добој. Више информација о наведеним активностима садржано је у одјељку 5.7. Посебне збирке – Завичајна збирка и Збирка старе и ријетке књиге.
- ✓ **Аутоматизација рада школских библиотека на подручју матичности –** имајући у виду чињеницу да је рад народних библиотека већ одавно аутоматизован, у наредном периоду акценат ће се ставити на школске библиотеке, како би се искористиле све могућности које аутоматизација библиотечког пословања пружа. Свим заинтересованим библиотекама биће омогућена инсталација програма „Публико 2004“, који је развијен у Народној библиотеци Добој, као и све потребне консултације и то све потпуно бесплатно. Наведени програм се успјешно користи у матичној библиотеци дуги низ година, као и у великом броју школских библиотека на подручју матичности и изван њега, као и у библиотекама у Црној Гори и Србији. Библиотекама које већ користе наведени програм пружићемо сву потребну помоћ, информације и консултације.
- ✓ **Активно учешће у изради приједлога прописа у библиотечкој дјелатности,** кроз учешће у јавним расправама, анализама нацрта разних докумената те давање одговарајућих примједби и сугестија, полазећи прије свега од тренутног стања у библиотекама на подручју матичностима и ефектима који ће наведени прописи имати.

У циљу што ефикаснијег обављања наведених послова, поред стручних радника Матичне и развојне службе, по потреби биће ангажовани и стручни радници других организационих јединица Народне библиотеке Добој.

Треба напоменути да Матична служба Народне библиотеке Добој у континуитету добија похвале за свој рад и често се наводи као примјер добре организације и функционисања, што свакако представља додатну мотивацију да наставимо са успјешним радом, али и обавезу да се у будућности изборимо са свим недаћама које из године у годину додатно отежавају наш рад.

Претходних година, ефикасном извршавању матичних послова у библиотечко-информационој дјелатности, значајно је доприносило и Министарство просвјете и културе Републике Српске одобравањем финансијских средства у износу од 3.550,00 КМ, на име суфинансирања матичних послова на годишњем нивоу. Наведена средства уплаћивана су у буџет града Добоја, на организациони код Народне библиотеке Добој. О њиховој намјенској употреби подноси се детаљан извјештај Министарству просвјете и културе Републике Српске. Надамо се да ће и у 2027. години бити настављена пракса суфинансирања матичних послова.

5.7. Посебне збирке - Завичајна збирка и Збирка старе и ријетке књиге

Сектор Завичајне збирке и заштите културних добара обавља послове Завичајне збирке, вођења других посебних збирки библиотечке грађе и заштите културних добара, послове уникатa и старе и ријетке књиге, послове публиковања и презентације

ове грађе, заштиту, чување и одржавање прегледности и хигијене ове грађе, послове надзора над пословима који припадају овом сектору, а односе се на подручје матичности, послове едукације, међубиблиотечке позајмице и сарадње на свим нивоима, послове израде стручног и другог радног материјала, евиденцију потреба за недостајућом књижном грађом у овом сектору (дезидерати), као и друге послове и радне задатке према налогу директора Библиотеке.

У складу с одредбама Закона о библиотечко-информационој дјелатности („Службени гласник Републике Српске“, бр. 44/16 и 62/18), ради формирања завичајне збирке Библиотека је дужна да прибави и чува по један примјерак штампаних и на други начин умножених публикација са подручја на коме дјелује. Библиотека је дужна да прибави и чува у завичајној збирци штампане и на други начин умножене публикације које су објављене ван подручја на којем Библиотека дјелује, а односе се на то подручје, као и дјела значајних аутора са свог подручја, а који живе и раде ван њега.

Текућа набавка библиотечке грађе за Завичајну збирку Народне библиотеке Добој, у 2027. години, као и до сада, углавном ће се вршити путем института *локалног обавезног примјерка*. У погледу ретроспективне набавке, предност ће се дати изналажењу библиотечких јединица које се налазе на листи дезидерата, а чија ће се евентуална набавка, с обзиром на недостатак средстава за куповину, покушати реализовати путем института *изнуђеног поклона*. Сва новонабављена грађа, након инвентарисања, каталогизације и класификације биће уврштена у постојеће информационе инструменте Народне библиотеке Добој и смјештена у Завичајну збирку.

Систем заштите и коришћења старе и ријетке библиотечке грађе са статусом културног добра у Републици Српској, као и услови за обављање дјелатности у оквиру њене заштите, уређени су Законом о културним добрима („Службени гласник Републике Српске“, број 38/22), а њена дефиниција садржана је у Закону о библиотечко-информационој дјелатности.

Према одредбама закона који уређује библиотечко-информациону дјелатност, у стару и ријетку књигу убрајају се:

- рукописи, рукописне и штампане књиге, периодика и друга библиотечка грађа настала до краја 19. вијека;
- ријетке књиге, одређени примјерци периодичних издања и друга ријетка библиотечка грађа настала након 1900. године;
- посебне библиотечке цјелине које су због свог садржаја, умјетничке, културне и историјске вриједности значајне за науку и културу.

Стара библиотечка грађа је временски лимитирана крајем 19. вијека, док ријетка грађа није хронолошки омеђена и чине је: ратна издања, издања од 1901. до 1913, издања од 1919. до 1940, забрањена издања, илегална издања, малотиражна издања, библиофилска или друга посебно опремљена издања, минијатурна издања, те библиотечка грађа која има документарну вриједност због свог садржаја, језика, писма или споредних обиљежја, као што су: екслибриси, печати, аутографи, дедикације (посвете), маргиналије и друге биљешке.

Библиотеке цјелине представљају посебан фонд (*corpus separatum*) који је откупљен, поклоњен или завјештан тестаментом (легат). Чувају се одвојено због њихове културно-историјске и научне вриједности. Претежно су то личне и породичне библиотеке познатих личности, угледних културних и јавних радника или пак страствених библиофила, а јављају се и као библиотеке угаслих установа, друштава и организација.

Као и до сада, набавка библиотечке грађе за Збирку старе и ријетке књиге и убудуће ће се углавном вршити путем поклона, због тога што нема планираних средстава за куповину те грађе у антикварницама и код букиниста.

Сва новонабављена грађа, након инвентарисања, каталогизације и класификације биће уврштена у постојеће информационе инструменте Народне библиотеке Добој и смјештена у Збирку старе и ријетке књиге.

Дјелатност заштите старе и ријетке књиге, као материјалног покретног културног добра, Народна библиотека Добој обавља у својству установе заштите.

Поступак успостављања претходне заштите старе и ријетке књиге за добра која уживају претходну заштиту, као и поступци утврђивања и проглашавања старе и ријетке књиге за материјална покретна културна добра, спроводиће се у складу с одредбама закона који уређује област заштите и коришћења културних добара, а то је Закон о културним добрима („Службени гласник Републике Српске“, број 38/22).

С тим у вези, сходно одредбама тог закона, и у 2027. години ће се вршити конкретизација правне заштите старе и ријетке библиотечке грађе која се чува Збирци старе и ријетке књиге добојске Библиотеке, а у оквиру стручног тима Матичне и развојне службе Народне библиотеке Добој наставиће се и конкретизација правне заштите старе и ријетке књиге у свим библиотекама (без обзира на облик организовања) на подручју матичности наше библиотеке.

5.8. Издавачка дјелатност

У Народној библиотеци Добој, велика пажња се поклања и издавачкој дјелатности. Библиотека је препознатљива по издавању часописа „Значења“, који је информисао јавност о привредним, научним, културним и другим садржајима исказаним у радовима аутора с подручја добојске регије, Републике Српске и шире. Његов први број је изашао 1982. године, а издавачи су били: општински комитет Савеза комуниста, Центар за марксистичко образовање и истраживање, те Самоуправна интересна заједница за културу општине Добој. Библиотека постаје његов издавач 1991. године и објављује га се све до 2014. године, кад је катастрофална мајска поплава привремено зауставила његово издавање. Часопис је поново објављен 2021. године, као часопис за хуманистичке науке, умјетност и културу.

У току 2027. године, планира се издавање два броја часописа „Значења“, у јуну и децембру, уз континуирано предузимање активности у циљу његовог унапређивања и евентуалне категоризације као научног часописа за хуманистичке науке. Сви пристигли радови биће систематизовани, дати на рецензију, те језички и текстуално обрађени. Поред тога, вршиће се и праћење тока штампе и дистрибуција часописа.

У зависности од пристиглих захтјева, прије свега књижевних стваралаца из локалне заједнице, те квалитета њихових радова, Библиотека планира издати и неколико монографских публикација, те обезбиједити њихово представљање широј јавности.

5.9. Културно-просвјетна дјелатност

У циљу популаризације књиге и писане ријечи у 2027. години, у просторијама Библиотеке планирамо организовати више културних манифестација: сталне изложбе, промоције књига, књижевне вечери, предавања са темама из разних области науке и културе и сл. Такође, планирамо организовати и креативне радионице за дјецу предшколског и раног школског узраста. За разлику од претходног периода када смо, због недостатка простора веома тешко реализовали ове активности, реализацијом пројекта санације, адаптације и надоградње објекта Библиотеке, добијен је функционалан простор за обављање наведених активности укупне површине око 150 метара квадратних.

Такође, у 2027. години биће настављена и реализација међународног пројекта „Један скок преко : uno balzo oltre“, реконструкција и опремање дјечијег одјељења са циљем културне сарадње Добоја и Милана. Планирана културна сарадња односи се кроз достављање текстова за „CaeBulletin“, билтен за архивистику и библиотекарство града Милана, као и организовање ликовног конкурса за изложбу у Италији, у сарадњи са Друштвом сликара „Ћезаре Фрићерио“. Носилац наведених активности биће Одјељење за програме из културе, протокол, маркетинг и односе са јавношћу.

У циљу представљања рада Библиотеке, израђена је веб презентација. На адреси http://www.bibliotekadoboj.com, могу се погледати детаљни подаци о историјату Библиотеке, статистички подаци, информације о службама и одјељењима, о дешавањима у Библиотеци, набављеним насловима, најчитанијим књигама, могу се поставити питања за библиотекаре и погледати галерија фотографија.

Такође, врло успјешно комуницирамо и организујемо како промоције, тако и остала културна дешавања путем друштвене мреже, тј. фејсбук странице наше Библиотеке.

5.10. Стручно усавршавање запослених

Ефикасност рада Библиотеке, у највећој мјери зависи од стручне оспособљености запослених радника. Зато је потребно стално обнављати и развијати знања и вјештине, како би се држао корак са савременим тенденцијама у развоју библиотекарства, а све у циљу ефикасног задовољавања све комплекснијих потреба корисника.

Због тога се, у 2027. години планира присуство радника стручном библиотечком скупу, који организује Друштво библиотекара Републике Српске, манифестацији „Вишеградска стаза“ и другим манифестацијама едукативног карактера, те посјета сајмовима књига у Бањој Луци и Београду. Такође, планира се и обука запослених за рад у програму COBISS-RS, коју проводи Народна и универзитетска библиотека Републике Српске у Бањој Луци.

Доказ да се стручном оспособљавању запослених радника у претходном периоду поклањала значајна пажња, је свакако и чињеница да је шест библиотекара стекло звања виших библиотекара и библиотекара савјетника. Ради се о вишим стручним звањима у библиотечко-информационој дјелатности, која у складу са посебним Правилником, додјељује Министарство просвјете и културе Републике Српске, на приједлог Комисије коју је именовало.

Један радник са звањем библиотекар савјетник је члан Библиотечког савјета Републике Српске, биран као приједлог Министарства просвјете и културе у Влади Републике Српске. Такође, један радник др библиотечких наука, са звањем библиотекар савјетник члан је Комисије за стицање виших стручних звања у библиотечко-информационој дјелатности, коју именује наведено министарство.

6. ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2027. ГОДИНУ

Одредбама Закона о библиотечко-информационој дјелатности *(„Службени гласник Републике Српске“, број 44/16, 62/18 и 59/26)* прописано је да јавне библиотеке у Републици Српској финансирају из буџета локалних заједница као оснивача и буџета Републике Српске.

6.1. Финансирање из буџета града Добоја

За реализацију дијела активности које Библиотека планира остварити у 2027. години, а која се финансирају из буџета Града, планирана су средства у износу од 155.360,00 КМ.

У сљедећој табели је приказана употреба наведених средстава, исказана кроз План буџетске потрошње према економској класификацији, као и компаративни подаци са процјеном извршења буџета у 2026. години.

ПЛАН БУЏЕТСКЕ ПОТРОШЊЕ ПРЕМА ЕКОНОМСКОЈ КЛАСИФИКАЦИЈИ ЗА 2027. ГОДИНУ

Конто	Опис/ставка	Процјена извршења Буџета за 2026. годину	Буџет 2027. година
1	2	3	4
411000	**РАСХОДИ ЗА ЛИЧНА ПРИМАЊА**	**4.000,00**	**4.000,00**
411260	**Расходи по основу дневница за службена путовања**	4.000,00	4.000,00
412 000	**РАСХОДИ ПО ОСНОВУ КОРИШЋЕЊА РОБА И УСЛУГА**	**123.360,00**	**123.360,00**
412 200	**РАСХОДИ ПО ОСНОВУ УТРОШКА ЕНЕРГИЈЕ, КОМУНАЛНИХ, КОМУНИКАЦИОНИХ И ТРАНСПОРТНИХ УСЛУГА**	**68.000,00**	**68.000,00**
412 210	**Расходи по основу утрошка енергије**	55.000,00	55.000,00
412 220	**Расходи за комуналне услуге**	5.300,00	5.300,00
412 230	**Расходи за комуникационе услуге**	7.700,00	7.700,00
412 300	**РАСХОДИ ЗА РЕЖИЈСКИ МАТЕРИЈАЛ**	**12.250,00**	**12.250,00**
412 500	**РАСХОДИ ЗА ТЕКУЋЕ ОДРЖАВАЊЕ**	**2.000,00**	**2.000,00**
412 600	**РАСХОДИ ПО ОСНОВУ ПУТОВАЊА И СМЈЕШТАЈА**	**8.300,00**	**8.300,00**
412 700	**РАСХОДИ ЗА СТРУЧНЕ УСЛУГЕ**	**20.550,00**	**20.550,00**
412 900	**ОСТАЛИ НЕПОМЕНУТИ РАСХОДИ**	**12.260,00**	**12.260,00**
511 000	**ИЗДАЦИ ЗА ПРОИЗВЕДЕНУ СТАЛНУ ИМОВИНУ**	**26.500,00**	**26.500,00**
511 200	**ИЗДАЦИ ЗА ИНВЕСТИЦИОНО ОДРЖАВАЊЕ, РЕКОНСТРУКЦИЈУ И АДАПТАЦИЈУ ЗГРАДА И ОБЈЕКАТА**	5.000,00	5.000,00
511 300	**ИЗДАЦИ ЗА НАБАВКУ ПОСТРОЈЕЊА И ОПРЕМЕ**	20.000,00	20.000,00
511 400	**ИЗДАЦИ ЗА ИНВЕСТИЦИОНО ОДРЖАВАЊЕ ОПРЕМЕ**	1.500,00	1.500,00
516 000	**ИЗДАЦИ ЗА ЗАЛИХЕ МАТЕРИЈАЛА, РОБЕ, СИТНОГ ИНВЕНТАРА И СЛ.**	**1.500,00**	**1.500,00**
	УКУПНО (411 000 + 4120 000 + 511 000 + 516 000)	**155.360,00**	**155.360,00**

Образложење:

Укупни расходи ЈУ Народна библиотека Добој у 2027. години **планирани су у складу** са почетним ограничењем датим у Упутству за припрему Буџета Града Добоја за 2027. годину, у износу од 155.360,0 КМ (на нивоу Буџета за 2026. годину).

6.2. Финансирање из буџета Републике Српске

За реализацију дијела активности које Библиотека планира остварити у 2025. години, а која се финансирају из буџета Републике Српске, планирана су средства у укупном износу 872.437,00 КМ.

У сљедећој табели је приказана структура наведених средстава:

Редни број	Опис/ставка	Буџет 2027. год.
1	2	3
1	Средства за бруто плате запослених и друге накнаде из радног односа	854.887,00
2	Средства за набавку књига	7.000,00
3	Средства за набавку рачунарске опреме	7.000,00
4	Средства за суфинансирање матичних функција	3.550,00
	УКУПНО	**872.437,00**

Образложење:

У оквиру позиције **Средства за бруто плате запослених и друге накнаде из радног односа**, планирана су средства за бруто плате запослених (чији се број не планира повећавати у 2027. години), за накнаду трошкова превоза и друге накнаде из радног односа. У складу са чланом 6, став 3. Закона о платама запослених у области културе, накнаде за топли оброк и регрес урачунате су у износ основне плате и не могу се исказивати посебно. Полазећи од одобрених средстава за ове намјене u 2026. години, те тренфа годишњих повећања личних примања запослених у претходном периоду, планирана су средства већа за 10 % у односу на 2026. годину.

Поред тога, планирамо и средства у износу од 7.000,00 КМ **за набавку библиотечке грађе,** те идентичан износ **за набавку рачунарске опреме**. Основ за овај захтјев садржан је у члану 68, став 3, тачка 2. и 3. Закона о библиотечко-информационој дјелатности Републике Српске, који прописује да се средства за набавку библиотечке грађе и инвестиције у опрему, обезбјеђују у Буџету Републике Српске.

Такође, планирамо и средства у износу од 3.550,00 КМ (износ који је одобраван претходних година) на име **суфинансирања програмских активности Матичне и развојне службе**, које се предузимају у циљу јединственог обављања библиотечке дјелатности у Републици Српској и њеног унапређивања. Основ за овај захтјев садржан је у члану 68, став 3, тачка 2. Закона о библиотечко-информационој дјелатности Републике Српске, који прописује да се средства за суфинансирање програмских активности обезбјеђују у Буџету Републике Српске.

7. ЗАКЉУЧАК

Програм рада Народне библиотеке Добој за 2027. годину, поред основних података о Библиотеци, садржи и преглед активности које се планирају предузети као и потребна средства за њихово финансирање планирана у буџету Града Добоја (као оснивача) и буџету Републике Српске.

Планиране активности биће реализоване у складу са Законом о библиотечко-информационој дјелатности Републике Српске и подзаконским актима којима се ближе одређују поједини сегменти дјелатности, као и прописима који се односе на друге

области, али појединим одредбама дотичу библиотечку дјелатност (Закон о систему јавних служби, Закон о локалној самоуправи, Закон о културним добрима и сл.), те Статутом и другим нормативним актима Библиотеке.

Народна библиотека Добој ће и у 2027. години наставити са јачањем и унапређивањем својих функција, као културно средиште нашег града, како би се грађанима осигурао квалитетан и отворен приступ знању, информацијама, културним садржајима у служби образовања, научног и стручног рада, информисања, цјеложивотног учења и разоноде.

Број: 01/2- 2/26.

Добој, 3.9.2026.

ПРЕДСЈЕДНИК УПРАВНОГ ОДБОРА

Даница Херибан Благојевић